

บทที่ 7

การสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่ง

เสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) และรวมกลุ่มกันเรียนในลักษณะกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันเรียน ช่วยเหลือกัน ไม่แข่งขันกัน รวมทั้งรู้จักการทำงานหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม รู้จักการทำงานในลักษณะกลุ่ม และที่สำคัญคือทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้

การแบ่งกลุ่ม และการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

การจัดนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มในการเรียนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มคละกันไป เช่นในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ยกเว้นในบางกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสามารถจริง ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะด้านของผู้เรียน ขอหันสัน และขอหันสัน (อ้างถึงใน Borich, 1992 : 323) ได้แนะนำวิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่นักเรียนอยากร่วมทำงานด้วยจำนวน 3 คน พิจารณารายชื่อนักเรียนที่ไม่ได้รับการเลือกจากนักเรียนคนอื่น แล้วจึงจัดกลุ่มให้นักเรียนเหล่านี้นั่งกระจายอยู่ในกลุ่มอื่นๆ ที่มีนักเรียนที่เรียนดี หรือนักเรียนที่เพื่อนๆ สนใจร่วมทำงานด้วย
2. โดยการสู่มให้นักเรียนนับเลข 1 - 6 (ถ้าต้องการแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม) และให้นักเรียนที่นับได้เลขเดียวกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
3. ผู้สอนจัดกลุ่มนักเรียน ให้แต่ละกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยการจัดรายชื่อเป็นกลุ่ม เช่นนักเรียนที่เรียนดี นักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เป็นที่นิยมของเพื่อน นักเรียนที่ไม่เป็นที่นิยมของเพื่อน นักเรียนชาญ และนักเรียนหลบซุบ แล้วจึงคัดเลือกจากแต่

ลงทะเบียนรายชื่อโดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกสมาชิกกลุ่ม เช่น ผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง และให้นักเรียนเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง ต่อมาผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มให้ อีกคนหนึ่ง สลับกัน จนได้ครบทุกกลุ่ม

บทบาทของนักเรียนแต่ละคนเมื่อยูํในกลุ่ม ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มจะต้องสอดคล้องกับลักษณะนิสัย ความรับผิดชอบ และความต้องการของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนด้วย เมื่อสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ได้รับหน้าที่ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องกัน การทำงานของกลุ่มก็จะประสบความสำเร็จ และได้ผลงานที่ดี เป็นที่พอใจ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มทุกคน บทบาทของสมาชิกกลุ่ม และหน้าที่ ซึ่ง อาจหันสัน และขอหันสัน (อ้างถึงใน Borich ,1992 : 325) ได้แนะนำไว้สำหรับการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. ผู้สรุปสาระสำคัญ (Summarizer) จะเป็นผู้กล่าวย้ำ เพื่อความแน่นอน หรือ สรุปหลักการและข้อความที่สำคัญ ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม และ สรุปเป็นประเด็นสำคัญ หรือประเด็นหลัก ซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนยอมรับในประเด็นนั้นๆ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มให้ญี่ต่อไป
2. ผู้ตรวจสอบความถูกต้อง (Checker) เป็นผู้ตรวจสอบข้อความต่างๆ หรือข้อสรุป ที่นำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มว่ามีความถูกต้องและได้รับการอ้างถึงในหนังสือใดบ้าง ทั้งเพื่อให้ข้อเสนอของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่มีความถูกต้อง ซึ่งสามารถอ้างหลักฐาน หรือ ข้อพิสูจน์ได้
3. ผู้ค้นหาข้อมูล (Researcher) มีหน้าที่อ่านและค้นหาเอกสาร และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง หรือประเด็นที่กลุ่มจะต้องนำเสนอ ซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้อ้างจะนำมายากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออื่นๆ
4. ผู้ประสานงาน (Runner) เพื่อให้การทำงานกลุ่มดำเนินไปได้อย่างประสบความสำเร็จ ผู้ประสานงานจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล เอกสาร ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการเจรจา สืบหาข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็นมากกว่ากลุ่มอื่น
5. ผู้จดบันทึก (Recorder) เกี่ยวข้องกับการเขียนเอกสาร จดข้อมูล รวบรวมแนวคิด หรือประเด็นที่สำคัญ เพื่อสรุปเป็นเรื่องๆ ไป ทั้งนี้ ผู้จดบันทึกข้อมูลจะต้องมีความ

สามารถในการเขียน สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เรียบเรียงเรื่องราว และใจความสำคัญของข้อมูลต่างๆ ได้

6. ผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ (Supporter) เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างและมองโลกในแง่ดี จะเป็นผู้ให้กำลังใจ สนับสนุน และค่อยช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มแต่ละคนให้ทำงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ หรือค่อยให้กำลังใจแก่ผู้ที่ท้อแท้ หมดหวัง รวมทั้งชี้แนะแนวทางให้ จดบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินงานของกลุ่ม ระบุผลของการทำงาน และผลของความก้าวหน้าของการทำงานของกลุ่ม รวมทั้งแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผู้สังเกตการณ์ (Observer) มีหน้าที่ในการจดบันทึก หรือข้อสังเกตต่างๆ ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้มีมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มใหญ่ หรือการสรุปข้อมูล และเป็นข้อสังเกตแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำกลุ่ม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำมาพิจารณา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม หรือระหว่างสมาชิกกลุ่ม

รูปแบบการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมกันเรียนในลักษณะกลุ่ม จะเป็นลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการคิดค้น แสดงความรู้ หรือแนวคิดใหม่ ซึ่งการจัดกิจกรรมการสอนดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

การจัดให้ผู้เรียนเรียนในลักษณะกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มใหญ่ (10 -15 คน) และกลุ่มเล็ก (5-7 คน) กลุ่มย่อย (3-4 คน) หรือจัดเป็นคู่ และให้ผู้เรียนอภิปราย ถกเถียงปัญหา เพื่อกำหนดข้อสรุป หรือแนวความคิดในเนื้อหาวิชาที่จะต้องศึกษา นำเสนอให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ในกลุ่มรวม และผู้สอนในรูปของครรภาระงานโดยปากเปล่า หรือในรูปของเอกสารซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

- 1) ผู้สอนบรรยาย หรือสาธิตเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่

- 2) บอกจุดมุ่งหมายของการอภิปรายกลุ่ม และกำหนดคำダメ หรือใบงาน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายหรือเสนอแนวคิด ได้ตรงประเด็นกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษา
- 3) แบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนได้ร่วมกันพิจารณาตอบคำถามและเสนอแนวคิด ในหัวข้อเรื่องที่ผู้สอนบรรยาย และภายในเวลาที่กำหนด
  - 4) ให้ผู้เรียนเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ร่วมกับอุปกรณ์การสอนอื่นๆ เช่น รูปภาพ ของจริง การแสดง การจัดนิทรรศการ และอื่นๆ และตอบคำถามที่ผู้สอนกำหนด เพื่อให้เพื่อนๆร่วมห้องได้รับทราบ รวมทั้งเสนอรายงานในรูปของเอกสารด้วย
  - 5) ให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆที่ฟังเพื่อนเสนอรายงาน ได้มีโอกาสซักถาม เพื่อความเข้าใจที่ดี
  - 6) ผู้สอนยกย่องและให้รางวัลกลุ่มที่เสนอผลงานได้ถูกต้อง ตรงประเด็น และทำสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด

ผู้สอนควรกำหนดคำダメหรือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน แต่ภายในขอบเขต หรือหัวข้อเรื่องเดียวกับที่ผู้สอนได้ให้ความรู้พื้นฐานไปแล้ว ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเรื่องที่ต่างกัน และนำเสนอความรู้แก่เพื่อนนักเรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในหลายๆด้านนอกเหนือจากสิ่งที่ตนเองได้ค้นคว้า หรือศึกษามา ในกรณีที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานในหัวข้อเรื่องที่ต่อเนื่องกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องที่เรียนต่อเนื่องกันได้

การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อศึกษาหาความรู้ หรือค้นพบแนวคิดใหม่ตามความคิดเห็นของผู้เรียนนั้น มีประโยชน์ดังนี้

- 1) การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม และทำงานในลักษณะกลุ่ม ผู้สอนสามารถจัดให้มีกิจกรรมดังกล่าวได้ในทุกเนื้อหาวิชา และทุกขนาดของกลุ่ม
- 2) การจัดกิจกรรมกลุ่มและให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่างๆมาร่วมดำเนินการ
- 3) เป็นการส่งเสริมผู้ที่มีความคิดcriเริ่ม สามารถเสนอความคิดเห็น และเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
- 4) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาที่ถูกต้อง เน茫ะสมในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมกลุ่ม รู้จักการทำงานร่วมกัน และพูดคุยกัน

5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย รู้จักการช่วยเหลือกัน มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นและมีเหตุผลในการเสนอความคิดเห็นเหล่านั้นต่อเพื่อนในกลุ่ม

6) ในระหว่างการทำงานกลุ่มเพื่อการปรึกษาหารือกัน จะเป็นโอกาสให้ผู้สอนสามารถเสนอแนวคิดให้แก่ผู้เรียนเพื่อการปรับตนเอง ทั้งในด้านอารมณ์ สังคม และปัญหาในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถร่วมทำงานในกลุ่มได้

สำหรับปัญหา และข้อจำกัดในการจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มนี้ จะเกี่ยวข้องกับจำนวนเวลาที่ใช้ ซึ่งจำเป็นจะต้องควบคุมให้พอเหมาะสมกับแนวคิดในเรื่องหนึ่งๆที่กำหนดให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้อาจจะมีนักเรียนในกลุ่มนบางคนที่ไม่ร่วมในการอภิปราย หรือเสนอความคิดเห็น หรือไม่ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของการทำงานกลุ่ม และอาจจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ เมื่อแนวคิดของตนไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน สำหรับในด้านเนื้อหาวิชานี้ การจัดให้มีการอภิปรายในกลุ่มไม่เหมาะสมสมสำหรับการสอนที่มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกับความจริง (Facts) หรือเป็นการฝึกทักษะในระดับพื้นฐานซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความสามารถเฉพาะบุคคล

2. การจัดทำโครงการ (Group Project)

การจัดทำโครงการจะหมายถึงการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันผลิต หรือเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษาและนำเสนอในรูปแบบของรายงาน ผลผลิต หรือการจัดนิทรรศการ แนวทางการจัดทำโครงการอาจหลากหลายได้ว่ามีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของกระบวนการวิชา ซึ่งผู้เรียนจะต้องจัดทำโครงการโดยร่วมกันทั้งชั้น

2. ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือหัวข้อเรื่อง และให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันจัดทำโครงการตามความสนใจในแต่ละหัวข้อเรื่อง ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานมากกว่า 1 กลุ่ม

การให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการนี้ ผู้สอนจะต้องให้ความอิสระแก่ผู้เรียนในการค้นคว้า ศึกษางานด้วยตนเอง หลังจากได้พิจารณาหัวข้อเรื่องที่เห็นว่าเหมาะสม สม และอยู่ในขอบเขตของหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิต หรือแนวคิดใหม่ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การจัดทำโครงการวิชาการ จำเป็นต้องใช้เวลามาก ซึ่งผู้สอนอาจจะนำมา

จัดให้เป็นส่วนที่เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งในการจัดทำโครงการวิชาการ ผู้สอน และผู้เรียนจะต้องร่วมกันปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ สำหรับแนวทางหรือขั้นตอนการให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชามีดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสนใจทำโครงการในเรื่องเดียวกัน ให้ร่วมกันวางแผนงานโครงการร่วงในการจัดทำโครงการวิชาการ ซึ่งผู้สอนจะให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้เหตุผลกับผู้เรียนในด้านความเป็นไปได้ของโครงการ หรือร่วมกำหนดขอบเขตของหัวข้อเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ระยะเวลาในการจัดทำโครงการ และกิจกรรมสำหรับโครงการนั้นๆ

2. ผู้เรียนปรึกษาหารือกับผู้สอนในการกำหนดหัวข้อย่อย หรือกิจกรรมที่จะต้องทำสำหรับโครงการวิชาการในกิจกรรมต่างๆ เช่นแนวทางการศึกษาหรือการค้นคว้าเนื้อหาวิชา การจัดทำภาพประกอบ รวมทั้งการบูรณาการเนื้อหาความรู้กับวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกัน แนวทางการเสนอผลงาน และการสรุปผลงาน

3. ผู้เรียน โดยความเห็นชอบของผู้สอนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยสำหรับการศึกษาค้นคว้า ทำความรู้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง หรือการทำกิจกรรมต่างๆของโครงการ เช่นกลุ่มศึกษาค้นคว้าวิชาการในห้องสมุดกลุ่มจัดทำภาพประกอบ กลุ่มค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ กลุ่มที่ประสานงานในการจัดทำโครงการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ และกลุ่มอื่นๆตามความเหมาะสม

4. ในแต่ละกลุ่มย่อย จัดให้มีการเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการ เพื่อกำหนดขอบเขตของการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำในการดำเนินการประชุม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม คุ้มครองการทำงานของทุกกลุ่ม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งกันในกลุ่ม

5. จัดทำตารางเวลาสำหรับการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ร่วมโครงการในแต่ละกลุ่มย่อย และเวลาสำหรับการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนเป็นระยะๆ

6. เมื่อระยะเวลาของการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มสิ้นสุดลง ประธานกลุ่มจะเป็นผู้เสนอผลการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้สามารถรับทราบผลงาน หรือความสำเร็จของโครงการวิชาการในด้านต่างๆ

7. สมาชิกกลุ่มร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการและเสนอผลงานในลักษณะของการจัดนิทรรศการ กิจกรรม หรือรูปแบบอื่นๆตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เพื่อนนักเรียน ในชั้นอื่นๆได้เห็นผลงาน

8. หลังการจัดนิทรรศการสืบสุดลง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันพิจารณา และปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณค่า และประโยชน์ของโครงการวิชาการนั้นๆ รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการร่วมกันจัดทำโครงการวิชา ความสนุกสนาน และความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

การให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกันจัดทำโครงการวิชาการ ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถพิเศษของตนเองให้ปรากฏแก่ผู้ร่วมงานได้ เช่นความสามารถในด้านการอ่าน การจับใจความสำคัญ ความสามารถในด้านศิลปะ การวาดรูป การประดิษฐ์ รวมทั้งความสามารถในด้านการพูด อธิบาย บรรยาย และสาธิต ซึ่งจำเป็นต้องนำมาใช้ในการเสนอผลงานของโครงการ

2. เพิ่มพูนแนวคิด และวิสัยทัคณ์ให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากการจัดทำโครงการวิชาการ จะต้องศึกษางานวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้เรียนจะต้องศึกษาความรู้ในหลายด้าน และสามารถน้อมนรรณความรู้ รวมทั้งเพิ่มพูนทักษะพื้นฐานสำหรับการจัดทำโครงการวิชาการ เช่น การอ่าน การเขียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำ และเสนอโครงการ

3. การจัดทำโครงการจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาความรู้ คิด และทำตามความพอดีและความต้องการของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์เบื้องต้นในการประพฤติและปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มรู้จักการเป็นประชาธิปไตย ในลักษณะของการปฏิบัติค้ายศตนเอง มากกว่าการอ่าน และเข้าใจจากหนังสือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ผู้เรียนจะไม่ได้รับประสบการณ์จริง ถ้าผู้สอนจัดการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยการบรรยายตลอดเวลาของการสอน ในรูปแบบที่ครูเป็นศูนย์กลาง

4. การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาความรู้โดยการปฏิบัติจริง ในลักษณะของการร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการ จะทำให้ผู้เรียนสามารถเก็บสะสมความรู้ได้นานในสิ่งที่ได้ทำและได้ศึกษา มีประสบการณ์ รวมทั้งได้ปฏิบัติค้ายศตนเอง เกิดความเข้าใจได้ดีและมากกว่าการท่องจำ

5. การจัดทำโครงการวิชาการ จะช่วยกระตุ้น และจูงใจให้ผู้เรียนร่วมกันทำงาน ได้อย่างเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากสามารถในการกลุ่มจะช่วยกันทำงาน รู้จุดประสงค์และเป้าหมายของการทำงาน และเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มที่จะต้องร่วมกันพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามความต้องการของกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานออกมา ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ และคอยดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมภายในขอบเขตของเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด

6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มในการจัดทำโครงการวิชาการ จะร่วมกันปรึกษาหารือ ใน การประเมินผลงานการทำงานกลุ่มของตนเองและของเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ โดยการพิจารณา ความร่วมมือในการดำเนินงาน และผลสำเร็จของโครงการ

อย่างไรก็ตามการให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการมีข้อจำกัดในเรื่อง ต่างๆดังต่อไปนี้

1. การจัดทำโครงการวิชาการจำเป็นต้องใช้เวลามาก และเนื่องจากผู้เรียนจำเป็น ต้องใช้เวลาในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่ได้มาอาจจะไม่ตรงประเด็น และจำเป็น ต้องให้ผู้สอนช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำทำให้เสียเวลาไปกับส่วนนี้เป็นจำนวนมาก

2. ผู้เรียนไม่มีเวลา หรือไม่มีโอกาสฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอด้วย ตนเองในสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้ว เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมในการจัดทำ โครงการ

3. การจัดทำโครงการวิชาการ เป็นการเรียนการสอนที่ไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผนงาน และดำเนินงานด้วยตนเอง ทำให้การเรียนการสอนขาด ขั้นตอนที่สำคัญๆ ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนไป

3. การจัดกลุ่มย่อย (Small - Group)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และให้ผู้เรียนเรียนแบบร่วมมือ โดยแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ตั้งแต่ 2-6 คน ซึ่งแนวทางการจัด กิจกรรมดังกล่าว ผู้สอนจะสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียน โดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจ กรรมการสอน ความสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณาของงาน หรือใบงานให้ผู้เรียนได้ดำเนิน กิจกรรมในเนื้อหาวิชาที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของการแบ่งกลุ่ม ย่อยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และเรียนแบบร่วมมือกันมีดังต่อไปนี้

1. Three-Step Interview แนวทางการจัดกิจกรรมประกอบด้วย
  - 1) แบ่งนักเรียนเป็นคู่ๆ คนหนึ่งจะเป็นผู้ถาม และอีกคนหนึ่งเป็นคนตอบ
  - 2) นักเรียนในแต่ละคู่จะสลับกันเป็นผู้ถาม และเป็นผู้ตอบคำถาม
  - 3) ตัวแทนของแต่ละคู่จะเสนอความรู้ให้กลุ่มใหญ่ได้รับทราบเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้มาจากการถาม และตอบ
2. Roundtable ในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละทีม จะมีกระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามสำหรับดำเนินกิจกรรมดังนี้
  - 1) นักเรียนแต่ละคนจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม โดยการเขียนบนกระดาษ
  - 2) เมื่อเขียนเสร็จแล้วจะให้ส่งกระดาษให้แก่ผู้ที่ด้านซ้ายมือของตนเอง
  - 3) นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถามจนครบทุกคน การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถ้าหากนักเรียนเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถามโดยการพูด จะเรียกกิจกรรมนี้ว่า Round Robin
3. Think-Pair-Share กิจกรรมประกอบด้วย
  - 1) ผู้สอนจะตั้งคำถาม หรือปัญหาให้แก่ผู้เรียน
  - 2) ผู้เรียนจะต้องคิดเพื่อหาคำตอบ
  - 3) ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นคู่ๆ เพื่อให้แต่ละคนเสนอคำตอบของตนเอง และใช้วิธีการ ถาม-ตอบ กันเองในแต่ละคู่ เพื่อตอบคำถามของผู้สอนในกลุ่มใหญ่
4. Solve-Pair-Share กิจกรรมมีดังนี้
  - 1) ผู้สอนกำหนดคำถาม หรือปัญหา
  - 2) นักเรียนแต่ละคนจะคิดวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง
  - 3) นักเรียนจะอธิบายวิธีการแก้ปัญหา หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองในการแก้ปัญหากันเพื่อน ในลักษณะเป็นคู่ๆ โดยการถาม- ตอบ ซึ่งกันและกัน หรือใช้วิธีการแบบ Roundtable เพื่อให้ได้คำตอบ วิธีการ หรือแนวความคิดเห็นที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา หรือตอบคำถามนั้นๆ

5. Numbered Heads เป็นการกำหนดกลุ่มโดยให้ผู้เรียนนับตัวเลข และจัดให้ผู้เรียนที่มีเลขที่เดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมมีดังนี้

- 1) ผู้เรียนที่นับได้เลขที่เดียวกันจะอูร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีมเดียวกัน
- 2) ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือตั้งคำถาม
- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันคิดหาวิธีการตอบปัญหา และนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเดียวกันจะมีความรู้เหมือนกัน เกี่ยวกับคำตอบ และวิธีการแก้ปัญหา
- 4) เมื่อครูเรียกเฉพาะหมายเลข นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ครูเรียกซื้อจะสามารถตอบคำถามของครู เช่นเดียวกับการสอนในชั้นเรียนปกติ

6. Brainstorming มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง หรือปัญหา
- 2) นักเรียนแต่ละคน ซึ่งผู้สอนอาจจะจัดให้อยู่เป็นคู่ หรือเป็นทีม ช่วยกันระดมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ให้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยการเขียน หรือการพูด
- 3) นักเรียนจะร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเหล่านั้น นำมาขัดค้างความสำคัญ ให้ตรงประเด็นกับปัญหา สรุปข้อคิดเห็น และนำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆรับทราบ ในกลุ่มใหญ่

7. One-Three-Six Consensus Group มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดปัญหา หัวข้อเรื่อง หรือสถานการณ์
- 2) ผู้เรียนแต่ละคนจะกำหนดแนวคิดของตนเอง
- 3) ผู้เรียนจะปรึกษาหารือและสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม จำนวน 3 คน
- 4) ผู้เรียน 2 กลุ่ม จำนวน 6 คน จะร่วมกันปรึกษาหารือ และสรุปแนวคิดของกลุ่ม เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนกลุ่มอื่นๆในชั้นเรียน

8. Fishbowl technique เป็นเทคนิคการทำงานในลักษณะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงาน มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนเสนอปัญหา แนวคิด เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหา

- 2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยและให้แต่ละกลุ่มร่วมกันปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม
- 3) ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนออกมารเสนอความคิดเห็น ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม
- 4) สมาชิกกลุ่มทุกกลุ่มจะต้องนั่งฟังผู้แทนของกลุ่มตนเอง และกลุ่มอื่นๆ เสนอความคิดเห็นอย่างเดียว การเสนอความคิดเห็นในแนวอื่นๆ สมาชิกกลุ่มจะต้องเขียนแล้วนำไปให้ผู้แทนของกลุ่มตนของกิจกรรมในกลุ่ม ซึ่งอยู่บริเวณตรงกลางของทุกกลุ่ม
- 5) ในบางกรณี อาจจะให้เวลาพักช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้แทนกลุ่มกลับออกมารปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่มของตนเองได้
- 6) การปรึกษาหารือในกลุ่มย่อยจะสืบสุดลงภายใต้เวลาที่กำหนด และผู้สอนจะเป็นผู้นำกิจกรรมในการปรึกษาหารือในกลุ่มใหญ่ต่อไป

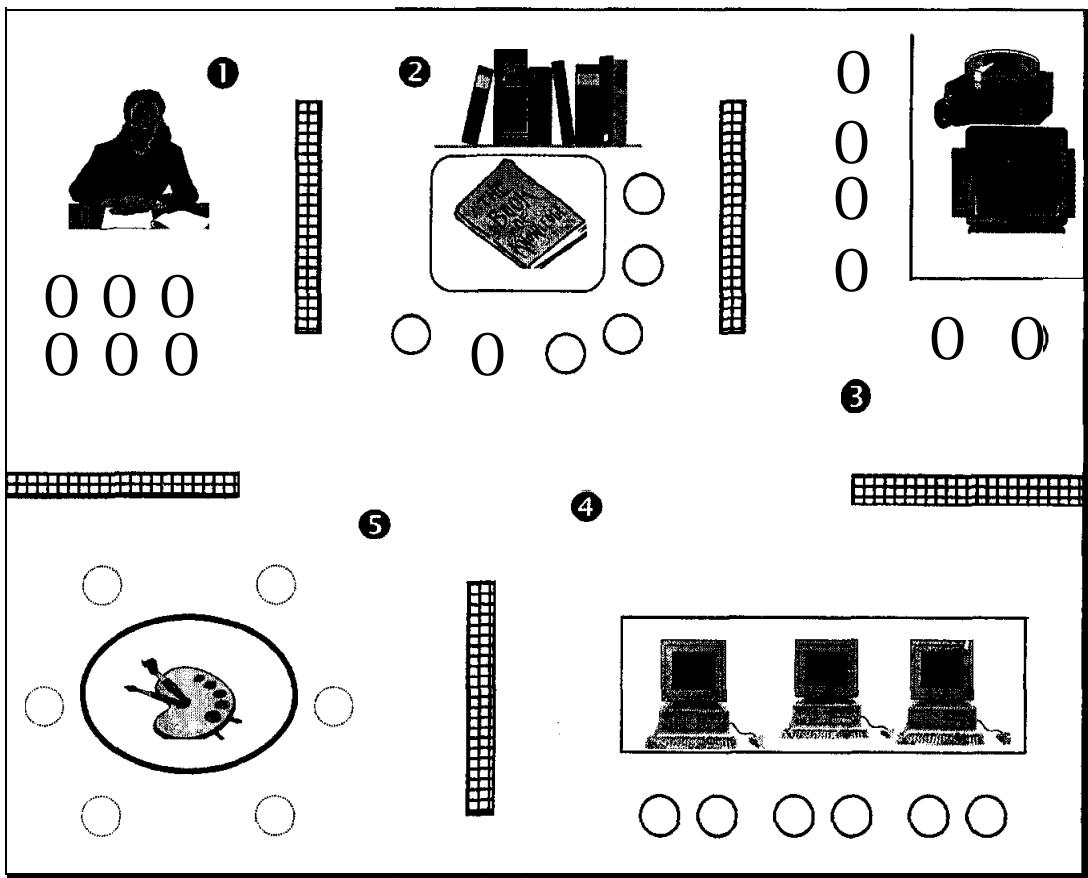
การให้นักเรียนเรียนแบบกลุ่มย่อยในชั้นเรียน นอกจากริชิต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีรูปแบบอื่นๆอีกที่ครูสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนได้อีก เช่น การแบ่งกลุ่มแบบ Panel, Symposium, Forum, Dialogue ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ดังนี้คือ Panel จะประกอบด้วยกลุ่มนักเรียน โดยมีประธานซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากกลุ่มร่วมกันปรึกษาหารือหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาต่างๆที่ผู้สอนกำหนดก่อนนำเสนอข้าสู่ชั้นเรียน Symposium จะมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยเข่นเดียวกัน แต่ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องเป็นผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญหรือได้ศึกษาค้นคว้ามาแล้ว เพื่อนำเสนอต่อเพื่อร่วมกลุ่ม

Forum จะเป็นการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งมีประธานกลุ่มเป็นผู้คุ้มครองในการปรึกษาหารือกันในกลุ่มโดยการถาม - ตอบ ปัญหาต่างๆ และสรุปเป็นประเด็นสั้นๆ ในแต่ละเรื่อง Dialogue มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ซึ่งจะประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ปรึกษาหารือกัน หรือพูดคุยกันในหัวข้อเรื่องที่ผู้สอนกำหนด ก่อนนำเสนอในชั้นเรียน

การจัดกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาหารือกันในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องมีการสรุปประเด็นสำคัญในตอนท้าย โดยประธานกลุ่ม ตัวแทน หรือผู้สอน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มได้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางคิดใหม่ในเรื่องที่ผู้สอนกำหนด และผู้ฟัง หรือเพื่อนในชั้นเรียนได้รับความรู้หรือแนวทางที่ถูกต้องในเรื่องนั้นๆ

4. การจัดศูนย์การเรียน (Learning center)

การจัดศูนย์การเรียนจะทำให้ครูสามารถสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก หรือให้ความสนับใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ โดยจัดแบ่งให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม ร่วมกันทำงานหรือศึกษาในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งผู้เรียนจะมีความรู้ หรือมีความสนุกสนานในเรื่องที่ตนเองสนใจด้วย การเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียน ผู้สอนจะเริ่มจากการบรรยายให้ความรู้ ในเนื้อหาวิชาทั้งหมด โดยสรุปก่อน รวมทั้งสิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ในศูนย์การเรียน แล้วจึงให้ผู้เรียนได้ศึกษาในศูนย์การเรียน แต่ละศูนย์ความรู้ต่อไป

ลักษณะของศูนย์การเรียนจะประกอบด้วยสื่อประสมชนิดต่างๆ ในแต่ละศูนย์ความรู้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือเรียนในลักษณะกลุ่มและปรึกษาหารือกันโดยการอ่านคำแนะนำการใช้สื่อในแต่ละศูนย์ความรู้ และดำเนินกิจกรรม หรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามที่กำหนดในใบงาน ซึ่งผู้เรียนบางกลุ่มจะเรียนโดยตรงกับครูผู้สอน และบางกลุ่มจะศึกษาจากเอกสาร หนังสือเรียน รูปภาพ หรือเครื่องมือต่างๆ ใน

ศูนย์ความรู้ เช่นชุดการสอน โปรแกรมการเรียน สไลด์ วีดิโอเทป เครื่องคอมพิวเตอร์ และอื่นๆ ดังนั้นในศูนย์การเรียนจะประกอบด้วยศูนย์ความรู้ต่างๆซึ่งมีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม และอยู่ในตำแหน่งที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้โดยไม่รบกวนผู้อื่น นอกจากนี้ผู้สอนจะกำหนด ติดประกาศ หรือเขียนไว้ผู้เรียนรับทราบว่า เมื่อผู้เรียนศึกษา หรือเรียนในศูนย์ความรู้หนึ่งๆเสร็จแล้ว ควรจะศึกษาในศูนย์ความรู้ใดต่อไป

ในแต่ละศูนย์ความรู้ของศูนย์การเรียนจะมีสื่อการสอน และดำเนินการใช้ชั่งผู้เรียนจะสามารถศึกษาและใช้สื่อการสอนต่างๆได้ด้วยตนเอง สำหรับศูนย์ความรู้ที่ 5 จะเป็นศูนย์ที่เสริมความรู้ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนศึกษาในศูนย์อื่นๆเสร็จแล้ว ก่อนเวลาที่กำหนด จะสามารถมาศึกษาในศูนย์ที่ 5 ได้ ซึ่งจะประกอบด้วยงานศิลปะ เกม หนังสือ หรือกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยความสนุกสนานก่อนที่จะเข้าศึกษาในศูนย์อื่นๆต่อไป จากตัวอย่างของศูนย์การเรียน การดำเนินการสอนจะเริ่มเป็นลำดับ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน ก่อนที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการสอนในลักษณะของศูนย์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ควรจะต้องเตรียมดำเนินการในเรื่องต่างๆดังนี้

1) จัดเตรียมสื่อการสอนในแต่ละศูนย์ความรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาในรายกระบวนการวิชาของหลักสูตร เช่น ภาพสไลด์ วีดิโอเทป ชุดการสอน โปรแกรมการเรียน ในงาน หนังสือ หรือเอกสารต่างๆ สำหรับให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้

2) จัดเตรียมเอกสารแนะนำการใช้ศูนย์ความรู้ ซึ่งจะมีเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งใบงาน ประกอบด้วยคำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงานในแต่ละศูนย์ความรู้ รวมทั้งแบบทดสอบความรู้ เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติภาระงาน และศึกษาความรู้ในศูนย์ดังกล่าวเสร็จแล้ว

3) จัดวางตำแหน่งต่างๆของเครื่องมือในแต่ละศูนย์ความรู้ไม่ให้แออัดมากเกินไป ผู้เรียนสามารถศึกษาในศูนย์ต่างๆได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีป้ายประกาศให้ทราบ เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในศูนย์หนึ่งๆแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

2. การดำเนินการสอน เมื่อผู้สอนจัดเตรียมสื่อต่างๆ และเอกสารสำหรับการดำเนินกิจกรรมในศูนย์การเรียนแล้ว การดำเนินการสอนควรจะเริ่มในลักษณะของกลุ่มใหญ่ก่อน แล้วจึงให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) ผู้สอนทบทวนความรู้เดิม และสอนเนื้อหาวิชาใหม่ให้แก่ผู้เรียนในกลุ่ม รวมเกี่ยวกับหลักการให้ผู้ของเนื้อหาวิชาที่จะต้องศึกษาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบว่า ควรจะเรียนรู้ หรือศึกษาเรื่องอะไรบ้างในศูนย์การเรียน

2) อธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของศูนย์การเรียน ซึ่งประกอบด้วยศูนย์ความรู้ต่างๆ รวมทั้งกฎ และกติกา ในการใช้สื่อการเรียนภายในเวลาที่กำหนด

3) แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ตามศูนย์ความรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ และให้ผู้เรียนศึกษาภาระงานในแต่ละศูนย์ความรู้ โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรม ตามที่กำหนดให้ในแต่ละศูนย์ รวมทั้งการทำแบบทดสอบภายในเวลาที่กำหนด และหมุนเวียนกันศึกษาจนครบทุกศูนย์การเรียน

4) หลังจากผู้เรียนได้เรียนครบทุกศูนย์การเรียนแล้ว ผู้สอนจะตรวจสอบใบงานของผู้เรียนในแต่ละศูนย์ความรู้ ประเมินความรู้ และจัดให้มีการทดสอบความรู้ทั้งหมดของผู้เรียนอีกรอบ

การจัดการสอนในลักษณะของศูนย์การเรียน ผู้สอนจะต้องกำหนดกฎ กติกา สำหรับการศึกษาในแต่ละศูนย์ความรู้ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาของการศึกษาในแต่ละ ศูนย์ความรู้ด้วย เช่น ผู้เรียนจะสามารถศึกษาในแต่ละศูนย์ความรู้ไม่เกิน 20 นาที แล้วจึงเปลี่ยนไปศึกษาในศูนย์อื่น ต่อไป ซึ่งในแต่ละศูนย์ความรู้ ผู้สอนสามารถเปิดระเบียบปฏิบัติสำหรับให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเข้าศึกษาในแต่ละศูนย์ความรู้ เช่นให้ผู้เรียนหยิบบัตรคิว ก่อนเข้าศูนย์ ลงลายมือชื่อ และเมื่อเข้าศึกษาในศูนย์แล้วให้ปฏิบัติตามนี้ ตัวอย่างเช่น

ศูนย์ความรู้ที่ 2 การอ่าน
1. เมื่อผู้เรียนมาพร้อมกันจำนวน 6 คน ให้เดินทางไป ช่องทางเดินทางที่กำหนด
2. เลือกหนังสือ ประเภทนวนิยายที่กำหนดจำนวนหนังสือที่ต้องการ 10 ชุด
3. เปิดหนังสืออ่านข้อความที่ต้องการอ่าน จำนวน 10 หน้า
ที่จัดเตรียมไว้

ศูนย์ความรู้ที่ 3

ศึกษาจากวิดีโอยoutube

1. เมื่อมาพร้อมกับไฟฟ้าก็จะต้องไฟฟังเพื่อไม่ให้เสียงรบกวนก่อนอื่น
2. ใช้สเกปปลงในเครื่อง อุปกรณ์ และศึกษานื้อหาที่อยู่ในหน้าที่ซึ่งมีความยาวประมาณ 6 นาที เมื่อคุณเสร็จแล้วให้กรอเทบปกติตามเดิม
3. เลือกคำถาม 1 ช่อง อ่าน ปรึกษาหารือ และ ร่วมอันดับของคำตอบ
4. นักเรียนสามารถดู และศึกษานื้อหาวิชาพากย์หน้าให้อีกครั้ง เมื่อเสร็จแล้วให้กรอเทบปกติตามเดิม
5. เทียบคำตอบ พร้อมหั่งชี้ข้องนักเรียน และใส่ไว้ในคลังกร้าที่สำคัญเรียนไว้

การจัดตารางเวลาสำหรับการเรียนในศูนย์การเรียน ซึ่งประกอบด้วยศูนย์ความรู้ อย่างนั้น ผู้สอนสามารถกำหนดตารางเรียนสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ได้ว่า ในช่วงเวลาใดผู้เรียนจะต้องศึกษาเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในศูนย์ความรู้ในเรื่องใด หรือศึกษาด้วยตนเอง และในเวลาใดที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา หรือเรียนโดยตรงกับครูผู้สอนเป็นกลุ่ม หรืออาจจะกำหนดให้ผู้เรียนเรียนกลุ่มเดียวกันโดยตลอดในทุกศูนย์ความรู้ก็ได้ สำหรับการกำหนดตารางเรียนให้กับผู้เรียนในแต่ละคนนั้นสามารถทำได้ในลักษณะต่อไปนี้

ตารางการศึกษาในศูนย์การเรียนของ.....

9.00 -9.20	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 2
9.20 -9.40	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 4
9.40 -10.00	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 1
10.00-10.20	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 3

การจัดศูนย์การเรียนสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับความรู้ อาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่ กับเนื้อหาความรู้ และสื่อการสอนต่างๆที่ผู้สอนจัดไว้ในศูนย์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาความรู้ใน แต่ละศูนย์ความรู้ที่ผู้เรียนศึกษาจะต้องแตกต่างกัน เช่นมีหัวข้อเรื่องต่างกัน หรือวิชาต่าง กันก็ได้ และในบางครั้งอาจจะจัดให้มีแต่สื่ออย่างเดียวกันในทุกศูนย์ความรู้ เช่นชุดการ สอน โปรแกรมการเรียน หรือสื่อการสอนที่แตกต่างกันโดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ควบคุม ซึ่ง แนะนำในการทำงานของผู้เรียน อย่างไรก็ตามศูนย์ความรู้ทุกศูนย์ในศูนย์การเรียน ความจะมี สื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน มีคำแนะนำในการใช้ศูนย์ ซึ่งผู้เรียนสามารถ ดำเนินการได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีแบบประเมินความรู้ของผู้เรียนเมื่อศึกษาในแต่ละศูนย์ ความรู้แล้ว

3. การประเมินผลการใช้ศูนย์การเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนใน ลักษณะของศูนย์การเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรตรวจสอบความสนใจ ของผู้เรียน รวมทั้งจัดทำแบบสำรวจ เพื่อประเมินตนเองกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนใน แนวทางต่อไปนี้

1) ผู้สอนจัดเตรียมการให้ประสบการณ์ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องทั่วๆไป หรือ ไม่ ก่อนให้ผู้เรียนเข้าศึกษาในศูนย์การเรียน

2) ศูนย์การเรียน มีสื่อการเรียน รูปแบบ ตำแหน่งในการจัดวาง และสีสรรที่จะ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนหรือไม่

3) ภาระงานที่มอบให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละศูนย์ความรู้ค่อนข้างมาก หรือง่าย เกินไปสำหรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

4) ผู้เรียนจะทราบผลการเรียนข้อนกลับในทันทีหรือไม่

5) ผู้สอนจัดเตรียมแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งเอกสารสำหรับให้ผู้เรียนได้สืบ กันอย่างเพียงพอหรือไม่

6) ป้ายประกาศต่างๆ ในศูนย์การเรียนมีความถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา หรือไม่ สื่อความหมายได้เข้าใจมากน้อยเพียงใด

7) กิจกรรมและเนื้อหาวิชาในแต่ละศูนย์ความรู้ ไม่เกี่ยวเนื่องกันใช่หรือไม่

8) ในศูนย์การเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างอิสระตามเอกตภาพ และ ให้ผู้เรียนได้เรียนในลักษณะของกลุ่มการเรียนหรือไม่

9) คำแนะนำในการใช้ศูนย์การเรียนชัดเจน เข้าใจง่าย หรือไม่

- 10) ผู้เรียนจะสามารถมาใช้ศูนย์การเรียนอย่างอิสระ ด้วยตนเองได้หรือไม่
- 11) วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในศูนย์การเรียนมีความคงทนหรือไม่ และมีการคุ้มครองอย่างไร
- 12) ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า เมื่อผู้เรียนเข้าศึกษาในศูนย์ความรู้หนึ่งๆแล้ว จะได้รับความรู้ตามเนื้อหาวิชาครบถ้วน ภายใต้เวลาที่กำหนด
- 13) ผู้สอนจะเก็บรวบรวมคำตอบของผู้เรียนในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างไร
- 14) ผู้สอนได้จัดทำระบบการเก็บบันทึกข้อมูลคำตอบของผู้เรียนอย่างไร

การประเมินผลการใช้ศูนย์การเรียน จะทำให้ผู้สอนสามารถดำเนินการปรับปรุง ศูนย์การเรียนให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด สามารถดึงความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในลักษณะของกลุ่ม หรือรายบุคคล รวมทั้งได้รับความรู้เนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด

การจัดศูนย์การเรียน เป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้สำหรับ ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา หรือในระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมใน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนในแต่ละศูนย์ความรู้ให้สอดคล้องกับวัย ุปิภะ ความ สนใจของผู้เรียน และเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรด้วย ซึ่งการเรียนในลักษณะของ ศูนย์การเรียน จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆที่ผู้สอนจัดให้

ขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

การสอนให้ผู้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ จะทำให้ผู้เรียนสามารถ ร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ สามารถสื่อความหมายของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ยอมรับความคิด เห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันสรุปแนวคิด เพื่อให้ได้ผลงาน หรือแนวคิดใหม่ซึ่งเป็นงานของ กลุ่ม ขั้นตอนการสอนโดยส่วนรวมมีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนดำเนินงาน

การสอนในลักษณะกลุ่ม ผู้สอนจะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการดำเนิน การสอนในเรื่องต่างๆต่อไปนี้

- 1) เตรียมสถานที่สำหรับการทำงานกลุ่ม ดังนี้
จำนวนนักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการสอน ทั้งนี้รวมถึงอุปกรณ์ ต่างๆประจำชั้นเรียนจะต้องสามารถเคลื่อนย้ายได้ หรือจัดให้สอดคล้องกับการทำงานกลุ่ม

2) กำหนดข้อตกลง และจุดประสงค์ของการทำงานก่อน วิธีการทำงานร่วมกัน การร่วมกันใช้อุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดเสียงน้อยที่สุด โดยไม่รบกวนห้องเรียนข้างเคียง วิธีการปรึกษาหารือ หรือการร่วมกันทำงาน และจุดประสงค์ของผลงาน ก่อน ซึ่งจะอยู่ในลักษณะของรายงานก่อน การรายงานหน้าชั้น และการให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อกลุ่ม

3) กำหนดเวลา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ผู้สอนมอบหมายให้ เวลา ส่วนใหญ่จะอยู่ที่การทำงานร่วมกัน การปรึกษาหารือ การสร้างแนวคิด หรือการสรุป เพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์ที่สุดตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเวลาที่เหลือจะเป็นการเสนอผลงานหรือแนวคิดของสมาชิกในกลุ่มต่อเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ การกำหนดเวลาอีกครั้ง ถ้ากำหนดให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานในวันเดียวกัน จะต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับจำนวนของกลุ่มที่กำหนด ทำให้เวลาที่จะต้องใช้ในการปรึกษาหารือกันในแต่ละกลุ่มมีไม่นานนัก ดังนั้นผู้สอนจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม อาจจะให้ผู้เรียนได้เสนอรายงานในวันต่อไป หรือช่วงโmont ต่อไป ซึ่งจะทำให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีโอกาสศึกษางาน และจัดทำรายงานได้สมบูรณ์ขึ้น

4) กำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนจะสามารถแนะนำและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกผู้ที่เหมาะสมสมทำหน้าที่ประชานกกลุ่ม สมาชิกทำหน้าที่เขียน หรือเอกสาร ต่างๆ สมาชิกกลุ่มทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวม จัดเรียงลำดับข้อมูล รวมทั้งสมาชิกกลุ่มทำหน้าที่สรุป เก็บรวบรวม หรือเสนอรายงาน

2. กำหนดจุดประสงค์และแผนการเรียน

เข่นเดียวกับการสอนทั่วๆไป ผู้สอนเริ่มต้นบทเรียนโดยการทบทวนความรู้เดิม ทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์ และผลการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องได้รับ แนวทางการให้คะแนนสำหรับกลุ่ม และให้นักเรียนในกลุ่มรับทราบจุดประสงค์ รวมทั้งชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม ความร่วมมือและการช่วยเหลือกันเพื่อให้ผลงานของแต่ละคน และกลุ่มนรรลุผลตรงตามเป้าหมาย ความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ เข่น ห้องสมุด เอกสารวิชาการ รูปภาพ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนจะต้องอธิบายโดยใช้ภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย

3. การดำเนินการสอน

ผู้สอนอธิบาย ให้ความรู้เนื้อหาวิชาแก่ผู้เรียน และยกปัญหาที่น่าสนใจเพื่อให้ผู้เรียนสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การสอนในลักษณะกลุ่มนี้ ผู้เรียนบางคนอาจจะยังไม่เคยชินหรือคุ้นเคย ผู้สอนจะต้องอธิบายให้เข้าใจถึงลักษณะการเรียน ซึ่งความสำคัญอยู่ที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันทำงาน และเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกพอใจที่จะให้ความรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับความรู้จากเพื่อน หรือยอมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกของกลุ่มอย่างมีเหตุผล โดยไม่มีความขัดแย้งในใจ หรือมีกิริยาอาการที่ไม่สุภาพ ดังนั้นในการดำเนินการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียน ควรจะดำเนินไปในแนวต่างๆดังนี้

1) สนับสนุน และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของการสื่อความหมายในกลุ่ม ซึ่งให้เห็นความสำคัญว่า ประสบการณ์ หรือแนวความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคนจะมีประโยชน์ต่อกลุ่ม ซึ่งจะทำให้สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มในแนวทางที่ถูกต้อง

2) แนะนำการเสนอข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มว่า จะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ซึ่งอาจจะได้มาจากการสำรวจ หรือการค้นคว้า แต่จะต้องมีหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้ และพยายามสร้างบรรยากาศในการประชุมของสมาชิกในกลุ่มให้เป็นวิชาการ โดยการสนับสนุนให้ทุกคนได้เสนอข้อมูลของตนเอง โดยไม่ต้องเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม หรือได้รับการปฏิเสธ

3) สอนให้ผู้เรียนรู้จักการใช้วิจารณญาณในการพิจารณาเลือกข้อมูลที่ถูกต้อง โดยการซักถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากสมาชิกของกลุ่ม ทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเสนอข้อมูลได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์และเป็นการย้ำความเข้าใจ หรือความถูกต้องของข้อมูล

4) อธิบายให้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการเสนอผลงานได้ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่มทุกคน ใน การให้ความร่วมมือและร่วมใจกันทำงาน และการเสนอแนวคิด ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานในฐานะงานกลุ่ม และแต่ละคนในกลุ่มก็จะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าด้วยเช่นกัน

4. จัดหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียน

เป็นการให้ผู้เรียนเริ่มการเรียนในลักษณะของกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะต้องมีวิธีการจัดการ และวางแผนงานอย่างดี เริ่มจากการอธิบายวิธีการแบ่งกลุ่ม กำหนดสมาชิกในกลุ่ม กำหนดตัวผู้สอน หรือบุคลากรที่จะดำเนินการในกลุ่มให้ เช่น เริ่มการแบ่งกลุ่ม กำหนดชื่อของกลุ่ม กำหนดเวลาในการศึกษา หรืออ่านบทเรียนสำหรับกลุ่ม เตรียมแล้วให้กลุ่มปรึกษาหารือกัน และกำหนดเวลาให้เสนอผลงานของกลุ่ม

5. คุ้มครองนักเรียนร่วมกันทำงานในลักษณะกลุ่ม

การทำงานกลุ่มของนักเรียนในเรื่องธรรมชาติ นักเรียนอาจทำได้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียน แต่สำหรับการศึกษาในบางหัวข้อเรื่องอาจจะต้องใช้เวลามากกว่าหนึ่ง ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน แนะนำแนวทางในการศึกษาหรือหาแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อให้การทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งจะใช้เวลาส่วนใหญ่ของครูมากกว่าการบรรยายในชั้นเรียน บทบาทของครูจะเปลี่ยนจาก การที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน เป็นผู้ให้คำชี้แนะในการศึกษาและการแลกเปลี่ยนความรู้ของนักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเด็กๆ

ในระหว่างดำเนินการสอนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้ตรวจสอบการทำงานกลุ่มของผู้เรียน และสังเกตความถูกต้องของงานในแต่ละกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษา และค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำเมื่อพบปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปตามจุดประสงค์ หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอนก็คือ การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เนื่องจากความไม่เข้าใจกันของสมาชิกกลุ่มในการเสนอความคิดเห็น ความขัดแย้งกัน โดยผู้สอนจะต้องมุ่งเน้นหรือเสนอแนวทางให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนอาจจะเรียกผู้เรียนที่มีปัญหามาพูดเป็นรายบุคคล เพื่อชี้แจงหรือปรับความเข้าใจและชี้ให้เห็นความสำคัญ หรือความสำเร็จของผลงานที่จะเกิดขึ้น

6. การสรุปผลงานและการประเมินผล

การประเมินความรู้ของนักเรียนซึ่งครูอาจจะทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ผู้เรียนได้รับในการเรียนแบบกลุ่ม กับคะแนนที่เป็นพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อถูกความก้าวหน้าและนำมาพิจารณาให้คะแนนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่คะแนนสูงสุด จะเป็นกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีผลความก้าวหน้าใน

การเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าก่อนสามารถให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการเสนอผลงานที่นำเสนอในกลุ่มอื่นๆด้วย

แนวทางการประเมินผลสำเร็จหรือผลงานของกลุ่ม นอกจากจะพิจารณาในด้านความรู้หรือผลงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของการรายงาน การสรุปผลงาน หรือการแสดงนิทรรศการแล้ว ควรจะได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ หรือความร่วมมือกันในการค้นหาข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มด้วย รวมทั้งความรู้สึกและการประสานงานกันของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินได้ เช่นเดียวกับการสัมมนาในแนวทางต่อไปนี้

1) เปิดโอกาสให้ทุกคน ได้พูดอย่างอิสสระถึงการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิก ในระหว่างที่มีการทำงานกลุ่ม

2) ให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับกลุ่มที่ตนได้เข้าไปร่วมงานด้วย รวมทั้งการประสานงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะที่จะสามารถทำให้งานของกลุ่มดีขึ้น

3) ให้ผู้สังเกตการทำงานของกลุ่มซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดไว้ก่อนการทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

7. การยกย่องและให้รางวัล

ผู้สอนจะเป็นผู้ยกย่อง และให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีผลงานดีเด่น สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความก้าวหน้าในด้านวิชาการ โดยเน้นที่ก่อนเป็นหลัก ประกาศและยกย่องให้ผู้อื่นทราบ โดยการประชาสัมพันธ์ในหนังสือโรงเรียน หรือติดที่ป้ายประกาศของโรงเรียนให้ทราบทั่วทั้งเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการของสมาชิกกลุ่ม และความร่วมมือเป็นอย่างดีในกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มจะประสบความสำเร็จ ได้เมื่อผู้สอนจัดบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนทุกคนมีความไว้วางใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน รวมทั้งมีอิสสระในการคิด หรือค้นหาคำตอบและแนวคิดต่างๆ ด้วยตนเอง ไม่ได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อน หรือครูในการทำงานกลุ่ม

ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้สังเกตการทำงานของผู้เรียนด้วยว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอย่างดีในการทำงาน มีความสุข หรือสนุกต่อการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินการจัดกิจกรรมกลุ่มให้แก่ผู้เรียน ได้ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่ เคร่งเครียดเกินไป หรือไม่สนใจในการทำงาน
2. สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือกัน หรือร่วมมือกันทำงานในเรื่องที่กำหนดให้หรือไม่
3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือไม่ มีบางคนถูกละเลยหรือไม่
4. ในระหว่างการทำงานกลุ่มใครเป็นผู้ที่ควบคุมการทำงานกลุ่มมากที่สุด
5. ทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานหรือไม่ หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก
6. การสรุปประเด็น หรือหลักการสำคัญกลุ่ม ทุกคนยอมรับความคิดเห็นหรือไม่ หรือได้มาจากการอภิปรายชี้แจงมาก (Vote)
7. สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวคิด หรือข้อเสนอของกลุ่ม
8. ผู้สอนจะสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันทำงาน หรือปรับพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนางคนได้อย่างไร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเดี๋ยวนี้ สะสมความรู้ที่เรียนมาได้นานกว่าการท่องจำกระตุ้นความสนใจในการเรียน นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างขึ้นเนื่องจากได้รับฝังความคิดเห็นในหลายด้านจากเพื่อนร่วมกลุ่ม เพิ่มความเข้าใจที่คิดต่อกันระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้เรียนจะมีทักษะในการสื่อสารมากขึ้นอย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเป็นการทำงานกลุ่มทำให้ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบ สมาชิกกลุ่มจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นมากกว่าการกระทำ หรือการทำงาน
2. จะมีเพียงสมาชิกกลุ่ม 2-3 คนที่ทำงานอย่างจริงจัง นอกนั้นจะเป็นเพียงผู้ร่วมมือ หรือล怠ิการทำงาน
3. นักเรียนบางคนที่ชอบทำงานคนเดียวจะไม่สนใจการทำงานกลุ่ม อาจจะเนื่องมาจากการเห็นว่าสามารถทำงานนั้นๆ ได้ด้วยตนเองจะดีกว่า หรือ อายุที่จะให้ความร่วมมือและไม่มีทักษะทางด้านสังคมกับผู้อื่น
4. การทำงานกลุ่มทำให้ผู้สอนต้องใช้เวลาในการวางแผนงาน และใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่าการสอนปกติในเนื้อเรื่องเดียวกัน

การแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ ผู้สอนจะต้องวางแผนการสอนในลักษณะกลุ่มเป็นอย่างดี ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีการติดตามผล รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ การสอน เอกสารต่างๆ และให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้

การจัดการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และทำงานเป็นกลุ่ม มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ส่วนใหญ่แล้วพัฒนามาจากวิธีการสอนที่จัดให้นักเรียนเรียนเป็นทีม (Student Team Learning Method) ซึ่งเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัย จอห์นส์ ฮอพกินส์ (Johns Hopkins University) โดยจัดให้เรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) วิธีการสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และร่วมกันเรียน รับผิดชอบการเรียนของเพื่อนร่วมทีม รวมทั้งผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของทีม การจัดการสอนในลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ จะไม่เน้นกิจกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม แต่จะเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานในลักษณะของทีม หรือกลุ่ม ซึ่งรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือจะได้กล่าวในบทต่อไป